

¹Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

²Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

³Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelés-igazgatási Főosztály Kiemelt Figyelmet Igénylő Gyermekek, Tanulók Ügyeinek Osztálya

Kihívások és megfelelések a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszerben

MILE ANIKÓ^{1,2} – KISS LÁSZLÓ³

mile.aniko@barczi.elte.hu

laszlo.kiss@emmi.gov.hu

ABSZTRAKT

2013-ban gyökeresen átalakult a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszer hazánkban. Az intézményrendszer átszervezésének szakpolitikai céljai között az állami szerepvállalás növelése mellett megjelent az ellátórendszer hatékonyabbá tétele, az egyenlő hozzáférés feltételeinek megteremtése, a területi egyenlőtlenségek kiküszöbölése, valamint a szakszolgálati munka minőségi megújulásához szükséges feltételek biztosítása, az egységes szakmai minőség támogatása.

Az addig különböző fenntartás alatt álló, többféle intézménytípusban, bizonytalan illetékességi körökkel működő szervezetek helyett egységes, tiszta profilú ellátórendszer jött létre megyei/fővárosi szerveződésű intézményekkel. Jelen tanulmány az átalakulás, a szervezeti és szakmai fejlesztés folyamatát mutatja be.

Kulcsszavak: pedagógiai szakszolgálat, szervezet, szakmai jellemzők, szolgáltatásfejlesztés

A KEZDETEKTŐL A JOGSZABÁLYI LEGITIMÁCIÓIG

A pedagógiai szakszolgálati tevékenység hazai fejlődéstörténetét a diagnosztika-terápia-tanácsadás tevékenységármas mentén érdemes vizsgálni. A pedagógiai szakszolgálatok (illetve az adott kor annak megfelelő tevékenységei) gyökereit kutatva, egészen 1868-ig vissza kell tekintenünk. Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk a népiskolai közoktatás tárgyában bizonyos jogintézmények (iskolába járás alóli felmentés, illetve nyilvános oktatási intézményekből történő kizárás) tekintetében megfogalmazza a diagnosztikai tevékenység, a *szakértői bizottságok* első elődjét, az ún. „iskolai székét”.

A gyógypedagógiai intézményrendszer kialakulásával egyidejűleg létrejönnek azok a szakmai/tanügyigazgatási szervezetek, amelyek már nem feltétlenül a felmentés vagy kizárás, hanem az áttelepítés céljából vizsgálják a gyermekeket. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1932. évi 52.229. számú rendelete, a kiegészítő iskolai növendékeknek az elemi iskolából való áttelepítése tárgyában e pedagógiai szakszolgálati tevékenységet strukturált keretek közé tereli, létrehozza az áttelepítő bizottságokat. Érdekesség, hogy e rendeletben már megjelennek olyan, ma is létező jogintézmények és elvárások, mint a komplex vizsgálat vagy a tartós megfigyelés.

Az áttelepítő bizottságok működését több kritika érte, mint például a kampányjelleg, a gyógypedagógiai iskolák érdekeitől való függés, indokolatlan áttelepítések. A hetvenes évek

elejére a „kiválasztás” a szakmai diskurzusok témája lesz, felmerül a bizottságok működésének felülvizsgálata, az áttelepítések szigorítása. Elindul egy áthelyezési reform azzal a céllal, hogy korszerűsítse és egységesítse az áthelyezési munka szemléletét és módszertanát. A 111/1975. (M.K.7.) OM számú utasítás alapján állandó áthelyező bizottságok jönnek létre, melyek a szakértői bizottságok közvetlen elődjének tekinthetők.

A tanácsadással ellátások strukturált intézményi kialakulásának kezdetei mintegy 120 évre nyúlnak vissza. 1899-ben szervezte meg Ranschburg Pál a Laufenauer Klinikán a Psychophysikai Laboratóriumot¹, amely többek között gyermeklélektani tanácsadással is foglalkozott. Ez a szakmai és tudományos műhely volt az alapja a *nevelési tanácsadás*, a nevelési tanácsadók létrejöttének, hálózati szerveződésének. A Laboratórium ezen kívül más pedagógiai szakszolgálati jellegű tevékenység bölcsője is volt: a *pályaválasztási tanácsadás* és a tehetséges gyermekek kiválasztásának szempontjain is dolgoztak. A nevelési tanácsadás és a pályaválasztás együttjárása a későbbiekben intézményesült formát öltött. 1929-ben megnyitotta kapuit az Állami Gyógypedagógiai Nevelési és Pályaválasztási Tanácsadó, alapvetően orvosi, pszichológiai és pedagógiai vizsgálatot és terápiát biztosítva, majd 1934-ben a Magyar Királyi Gyermeklélektani Intézetben Nevelési és Pályaválasztási Tanácsadó kezdte meg működését. A negyvenes évektől jellemzően már vidéken is létrejöttek hasonló állomások, így a szolgáltatások egyre több gyermek, szülő számára váltak elérhetővé. Az ötvenes évek politikai atmoszférája visszavetette ugyan a szakma – különösen a pszichológiai ellátás – fejlődését, de a közel egy évtizedes kényszerszünet után a nevelési tanácsadók fejlődése újabb lendületet kapott és megindult a hálózattá szerveződés.

Ezzel közel egy időben, a hatvanas években kormányhatározat mondta ki, hogy minden megyében és a fővárosban ún. Pályaválasztási Tanácsokat kell létrehozni. A két szakszolgálati jellegű ellátási forma, a nevelési és a pályaválasztási tanácsadás ekkor már elkülönülten, más-más intézmény típusban működött tovább, országos szinten (Horányi & Hoffmann, 1999; Szatmári, 2017).

A terápiás jellegű pedagógiai szakszolgálati tevékenységek közül – az előzőekhez hasonlóan – a *logopédiai ellátásnak* is évszázados múltja van. Fejlődése erőteljes összefüggést mutat a XIX. század nyelvészeti, fonetikai és medicínális kutatásai mellett a fogyatékos személyek intézményrendszerének kialakulásával is (Havadi-Nagy, 2017). A kiindulópont a Roboz József által létrehozott aradi „Orthonikus Intézet” volt, mely után az európai színvonalat meghaladó szakmai, szervezeti fejlődés kezdődött. Négyféle szervezeti forma alakult ki: gyógypedagógiai beszédtanfolyam, beszédosztály, beszédiskola, internátusos intézmény. A szervezeti formák a szűrések eredményeire alapozóan a kórformák, súlyossági fokozatok, életkori csoportok ellátásának megfelelően specializálódtak és ambuláns, valamint különnevelés formájában működtek. Ez az intenzív fejlődési időszak a II. világháború idején teljesen megtört, és a logopédiai ellátás intézményesült szervezeti formái – egy-két kivétellel – eltűntek. A nevelési tanácsadáshoz hasonlóan a hatvanas években kapott új lendületet a logopédiai ellátás. A Budapesti Beszédjavító Intézet mellett 1968-tól kerületi és megyei hálózat kialakulása indult meg (Vassné & Fehérné, 2003).

A *gyógytestnevelés* szervezett formában első alkalommal két budapesti általános iskolában jelent meg 1915-ben, kísérleti jelleggel. A sikeres program hatására 80 testnevelőt képeztek ki gyógytestnevelési feladatok ellátására. A fővárosban egyre több iskolában szerveződtek nagy

¹ 1906-tól a Psychophysikai Laboratórium a Gyógypedagógiai Magyar Királyi Laboratórium nevet vette fel.

létszámú (közel 40 fős) gyógytestnevelés csoportok, az országos szintű ellátás azonban csak 1950 után indul meg, amikor az iskolaorvosoknak előírták a kötelező szűrést. Az előző, szakszolgálati jellegű tevékenységekhez hasonlóan a gyógytestnevelés esetében is a hatvanas évek jelentette az áttörést: 1963-ban létrehozták a gyógytestnevelési kategóriák rendszerét, ami a szakterület fejlődéstörténetében „forradalmi tett” volt, lehetővé tette, hogy az érintett gyermekek úgy részesülhessenek szakszerű testi nevelésben, hogy nevelésük preventív és rehabilitációs jellegű is legyen, miközben az előírt tantervi testnevelési tananyagot is elsajátítják (Hídvégi & Müller, 2017).

A mozgásfejlesztéshez kapcsolódó másik szakszolgálati tevékenység, a *konduktív pedagógiai ellátás* kialakítója Pető András (1893-1967) orvos, pedagógus volt, aki a XX. század első felében dolgozta ki a központ idegrendszeri sérült gyermekek konduktív pedagógiai módszerét. 1947-ben a Bárczi Gusztáv vezette Állami Gyógypedagógiai Nevelőintézetben létrejött a Kísérleti Mozgásterápiás Osztály, melynek keretében Pető András lehetőséget kapott a konduktív mozgásterápia hatékonyságának bizonyítására. 1950-től már a magyar állam alapította Országos Mozgásterápiás Intézetben folytatódott a konduktív pedagógiai ellátás Pető vezetésével. Az Intézet ebben a formában 13 évig működött. Megszűnésével egyidejűleg jött létre a Mozgássérültek Nevelőképző és Nevelőintézete, amely komplex intézményként a terápiás ellátás mellett biztosította a felsőfokú konduktorképzést is. A konduktív nevelés ettől az időponttól önálló nevelési koncepcióvá vált, az Intézet pedig – amely később felvette az alapító, Pető András nevét – a kilencvenes évekre kiterjedt hálózatot hozott létre Magyarországon (Hári, 1997; Horváthné, 2018).

A *korai fejlesztés* az eddig ismertetett szakszolgálati tevékenységeknél jóval később, a kilencvenes évek elején indult fejlődésnek, de ezt megelőzően is voltak kezdeményezések a szakterület megalapozására: Csányi Yvonne például már a nyolcvanas évek elején tanította a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán a hallássérült gyermekek korai fejlesztését. Az egészségügy, a humán tudományok fejlődése, az idegrendszer fejlődésével kapcsolatos új kutatások rávilágítottak a korai felismerés és a korai gondozás jelentőségére, és a külföldi mintákat is alapul véve hazánkban is elindul az ellátórendszer kiépítése. 1991-ben Zalaegerszegen jön létre a Gyógypedagógiai Fejlesztő Tanácsadó és Továbbképzési Központ, majd egy évvel később Pécsen megkezdhetette működését a Korai Fejlesztő és Integrációs Központ, a fővárosban pedig a Budapesti Korai Fejlesztő Központ (Meszéna & Várnai, 2005; Czeizel, 2009).

Áttekintve a bemutatott fejlődéstörténeti időszak legfontosabb, szakterülethez kapcsolódó jogszabályait, elsőként az oktatásról szóló *1985. évi I. törvényt* kell megemlítenünk. A jogszabály alapvető változásokat hozott a teljes oktatási rendszerben. Vonatkozó szabályai ugyan inkább a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelésével-oktatásával, az érintett intézménytípusokkal, a tankötelezettség meghosszabbításával, az intézmények és bizonyítványok egyenértékűként való deklarálásával foglalkoznak, de ezek közvetve nagy hatással vannak a teljes szakszolgálati rendszer fejlődésére. Az ezt követően megjelenő végrehajtási rendeletek strukturálják, szervezett keretek közé terelik a szakszolgálati működést:

- 6/1986. (VI. 26.) MM rendelet a tankötelezettségről,
- 20/1987. (IX. 8.) MM rendelet a nevelési tanácsadókról,
- 15/1988. (VIII.1.) MM rendelet a testi, az érzékszervi, az értelmi és a beszéd fogyatékos gyermekek óvodai nevelésével, valamint iskolai nevelésével, oktatásával kapcsolatos eljárásokról.

A több szálon, több irányból felfutó fejlődéstörténeti folyamatok 1993-ban értek össze, amikor jogszabályi legitimációt kaptak az előzőleg bemutatott diagnosztikai, terápiás és tanácsadói tevékenységek. Az *1993. évi LXXIX. törvény* a közoktatásról (a továbbiakban: közoktatási törvény) pedagógiai szakszolgálatként nevesíti a szakterületeket és létrehozza – a gyógytestnevelés kivételével – az egyes tevékenységeket ellátó közoktatási intézményeket: a gyógypedagógiai tanácsadó, korai fejlesztő és gondozó központokat, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságokat, valamint az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet végző bizottságokat; a nevelési tanácsadókat, logopédiai intézeteket, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadókat, valamint a konduktív pedagógiai intézményeket. A pedagógiai szakszolgálati intézmények működhetnek önálló intézményként, illetve egyes pedagógiai szakszolgálati feladatokat felvállalhattak a közoktatási rendszer egyéb intézményei is, pl. óvodák, általános iskolák, gyógypedagógiai intézmények. A feladatellátás a közoktatási rendszeren kívül is megjelent, az egészségügy és a szociális szféra intézményeiben (pl. kórházak, bölcsődék stb.). A fenntartás tekintetében a jogszabály tág kereteket biztosított, pedagógiai szakszolgálati intézményeket a települési, megyei önkormányzatok, kistérségi társulások mellett felsőoktatási intézmények és nem állami szervezetek is fenntarthatnak. A pedagógiai szakszolgálatok működésének részletes szabályozását a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet tartalmazta.

AZ ELLÁTÓRENDSZER KIALAKULÁSA, INTÉZMÉNYESÜLÉSE A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY MEGJELENÉSÉIG

A közoktatási törvény által létrehozott ellátórendszer tehát változatos intézményi formákban és struktúrákban működött. Egy adott szakszolgálati feladat ellátására akár 4-5 féle intézmény is jogosult volt. A sokszínűséget tovább emelte egy 2005-ben megjelenő kormányrendelet², amely jogilag és pénzügyileg is arra ösztönözte a többcélú kistérségi társulásokat, hogy vállaljanak pedagógiai szakszolgálati feladatokat, legalább kettőt kötelező jelleggel. A szabályozás hátterében már az országos lefedettség, az egyenlő hozzáférés biztosítása volt. Noha a létrejövő *egységes pedagógiai szakszolgálatok* az anyagi és humán erőforrások koncentráálásával valóban hatékonyabb és minőségileg magasabb szintű szolgáltatást tudtak biztosítani, a területi lefedettség nem valósult meg, hiszen az intézmények csak azokat a feladatokat vállalták fel, amelyekhez rendelkeztek a megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel (Törzsök, 2006).

A feladatellátás változatossága egy bonyolult, átláthatatlan rendszert eredményezett, ahol az ellátás földrajzilag egyenetlen megoszlása miatt egyes helyeken és területeken feladatátfedések, míg más helyeken területi hiányosságok jelentkeztek. Ennek eredményeként előfordult, hogy az ellátásban érintett gyermekek és szüleik lakóhelyüktől távol kényszerültek igénybe venni az ellátást. Nem volt egyértelmű a feladatellátási kötelezettség sem. Gyengítette az ellátás színvonalát a feladat-, felelősség- és kompetenciahatárok kijelöletlensége, illetve az egymástól többnyire elszigetelten működő szolgáltatások eltérő szakmai minősége. Az ellátás szakmailag kevésbé kontrollált volt.

² 5/2005 (I. 19.) Korm. rendelet a többcélú kistérségi társulások által ellátott egyes közszolgáltatások normatív működési támogatásáról.

Az egységesség megteremtését volt hivatott szolgálni a pedagógiai szakszolgálatokról szóló, rövid életű, 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet, amely az előző, több módosítást megért MKM rendeletet váltotta fel. A jogszabály részletesen előírta a pedagógiai szakszolgálati feladatellátás szakmai követelményeit, az alkalmazandó eljárásrendet, a működés rendjét. A 2010 után bekövetkező markáns paradigmaváltás az oktatáspolitikai irányvonalában a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszert is jelentősen érintette, új alapokra helyezte a működést.

A JELENLEGI INTÉZMÉNYRENDSZER SZERVEZETI ÉS SZAKMAI JELLEMZŐI

A jelentős változást a pedagógiai szakszolgálati intézmények működésében a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) és az e törvény felhatalmazása alapján hozott végrehajtási rendeletek eredményezték. Az Nkt. fő célkitűzése többek között a profiltisztítás és egyes struktúrák, folyamatok új alapokra helyezése volt.

A jelenlegi szervezeti struktúra 2013-ban jött létre. Ebben az évben lépett hatályba a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet), mely az Nkt. fő céljait a pedagógiai szakszolgálati tevékenységek vonatkozásában szabályozza. A jogszabály értelmében átszervezésre került a teljes pedagógiai szakszolgálati feladatellátás.

2013-ban az átszervezéssel minden megyében és a fővárosban létrejött egy egyesített pedagógiai szakszolgálati intézmény, amely az addig különböző struktúrákban működő pedagógiai szakszolgálati intézményeket, tagintézményeket vagy pusztán csak feladatokat egyesítette. Ezen kívül a megyei (fővárosi) pedagógiai szakszolgálati intézmény személyi állományába kerültek át a szakszolgálatokon kívül tevékenykedő, ámde szakszolgálati tevékenységet végző pedagógusok is. Az átszervezés koncepciójának célja a minél teljesebb állami feladatellátás, egységes irányítás mellett, egységes eljárásrendek és szakmai protokollok kialakítása volt, egységes informatikai nyomon követő rendszer alkalmazásával. További fontos érv volt az átalakítás mellett, hogy – mivel egy gyermek, tanuló többfajta ellátást is igényelhet – komplex módon, egy intézményben (egy intézményi struktúrában és szakmai vezetés alatt) valósuljanak meg az ellátások, nem pedig megosztva. A fenti, tankerületi központok fenntartásában álló megyei (fővárosi) pedagógiai szakszolgálati intézményeken kívül pedagógiai szakszolgálati feladatokat láthatnak még el

– egy vagy több pedagógiai szakszolgálati feladat vonatkozásában az állami felsőoktatási intézmény által fenntartott pedagógiai szakszolgálati, illetve egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények,

– továbbá a szakértői bizottsági tevékenység kivételével egy vagy több pedagógiai szakszolgálati feladat vonatkozásában az állami köznevelési közszolgálati feladatellátásban az oktatásért felelős miniszterrel kötött köznevelési szerződés alapján részt vevő, a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség, a vallási egyesület, vagy más, nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézményfenntartó által fenntartott pedagógiai szakszolgálati, illetve egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények.

Egyes megyékben a fenntartó tankerületi központok még nem tudták feltölteni a Rendelet által meghatározott státuszkereteket, így szükséges volt objektív és szakmai okokból is egyes

tankerületekben nem állami fenntartók által fenntartott szakszolgálatok bevonása a szakszolgálati feladatellátásba. Így került bevonásra országosan mindösszesen 16 nem állami intézmény, illetve „saját jogon” lát el szakszolgálati feladatokat további 2, egyetemi fenntartású intézmény. A 2021. októberi statisztikai adatközlés előzetes adatai szerint a megyei pedagógiai szakszolgálati intézmények látják el a szakszolgálati ellátást igénylő gyermekek, tanulók 92%-át, a fennmaradó 8% ellátása 18, nem tankerületi központi fenntartású intézmény által történik.

Pedagógiai szakszolgálati feladatok

A szakszolgálati munka – ahogyan nevében is megjelenik – szolgálat jellegű, célja az ellátást igénylők optimális megsegítése preventív és interdiszciplináris megközelítéssel (Mosányi, 2017). A szakszolgálati ellátás széles életkori határai akár felnőttkorig tartó pedagógiai kísérést tesznek lehetővé, egységes protokollok mentén. Az ellátás igénybevétele ingyenes és a legtöbb esetben önkéntes, vannak azonban olyan ellátási formák, amelyeknek igénybevételére bizonyos esetekben a gyermek mindenek felett álló érdekének elve alapján jogszabály kötelezi a szülőt, gondviselőt. A szakszolgálati tevékenység részletes leírását tartalmazó Rendelet 9 szakszolgálati feladatot határoz meg.

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás (a továbbiakban: korai fejlesztés) megkezdését a védőnő, gyermekorvos is ajánlhatja, illetve maga a szülő is kezdeményezheti, amennyiben úgy érzi, hogy gyermeke atipikusan fejlődik. Az ellátásra való jogosultságra a szakértői bizottság tesz javaslatot. A korai fejlesztés feladata a 0-6 éves korú gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés tevékenységei a komplex gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés és a pszichológiai segítségnyújtás. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, akkor vehet részt korai fejlesztésben, ha a fogyatékossága miatt nem kapcsolódhat be az óvodai nevelésbe. A korai fejlesztésben részt vevő szakemberek: gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, esetenként gyógytornász és szakorvos.

Szakértői bizottsági tevékenység

A szakértői bizottsági tevékenység keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint, illetve sajátos nevelési igény gyanúja esetén orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít a

- korai fejlesztésre való jogosultság megállapítása,
- a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása,
- illetve a sajátos nevelési igény megállapítása vagy kizárása céljából.

A szakértői bizottsági tevékenység célcsoport, feladat és működési körzet szempontjából három formában jelenik meg. A korai fejlesztésre való jogosultság megállapítása mellett a *járási szakértői*

bizottságok fő feladata a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megállapítása és kizárása. Amennyiben a vizsgálat során sajátos nevelési igény gyanúja merül fel, a bizottság továbbítja az érintett gyermek, tanuló vizsgálati anyagát a megyei illetékességű szakértői bizottság felé. A járási szakértői bizottságok kompetenciájában jelentős változás lép életbe 2022. január 1-től, mivel ettől az időponttól minden vizsgálat – nemcsak a három éven felülieké – a járásban indul. Ez alól csak azon vizsgálatok jelentenek kivételt, amelyek közvetlenül kezdeményezhetőek a mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi (a látási, a hallási) fogyatékoság megállapítását vagy kizárását végző szakértői bizottságoknál.

A megyei illetékességű szakértői bizottság újabb vizsgálat keretében megállapítja, vagy kizárja a sajátos nevelési igényt és javaslatot tesz az ellátás módjára, formájára és helyére. Sajátos nevelési igényű tanuló esetében az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként meghatározott közösségi szolgálat teljesítésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés, illetve a tankötelezettség meghosszabbításának céljából is készülhet szakértői vélemény.

A járási és megyei szakértői bizottságok mellett 2013-ban még országos hatókörrel rendelkező bizottságok is működtek. Az országos szakértői bizottságok a mozgásszervi fogyatékoság, a látási, hallási fogyatékoság, valamint a beszéd-fogyatékoság megállapítását vagy kizárását végezték országos feladatellátási kötelezettséggel. 2019. szeptember 1. napja óta már valamennyi fogyatékoság vizsgálatát végezhetik megyei pedagógiai szakszolgálatok is, amennyiben kapacitásuk ezt megengedi. A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat volt országos szakértői bizottságai (immáron megyei szakértői bizottság minőségben) a mozgásszervi fogyatékoság, a látási, hallási fogyatékoság, valamint a beszéd-fogyatékoság megállapítását több megyére kiterjedően végzik.

A bizottság a vizsgálatok eredményei alapján javaslatot tesz a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséggel küzdő, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különleges bánásmód keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére. A szakértői bizottsági tevékenységben részt vevő szakemberek: gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, valamint a sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakorvos és/vagy gyermek- és ifjúságpszichiáter, csecsemő- és gyermekgyógyász, illetve gyermekneurológus.

2020. szeptember 1. előtt a szakértői bizottságokon kívül más diagnosztikai fórumok (rehabilitációs szakértői szerv, szakorvos) is részt vettek a szakértői vizsgálatokban, az ún. felnőttvizsgálatok tekintetében, ami egy bonyolult rendszert eredményezett. Diagnosztikai profiltisztításra volt szükség, melynek célja a diagnosztikai rendszerek egységesítése és számuk redukálása volt. Ennek megfelelően 2020. szeptember 1. napjától két fórum látja el a sajátos nevelési igény, fogyatékoság megállapítását: a tankerületi központok által fenntartott pedagógiai szakszolgálati intézmények és az ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat.

Nevelési tanácsadás

Nevelési tanácsadás keretében a szakszolgálat pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, a tanulónak, támogatja a család nevelő-, a pedagógus nevelő- és oktatómunkáját, szükség esetén segíti a nevelési-oktatói intézmények és a család kapcsolattartását. Az ellátást folyamatdiagnosztikai célú pszichológiai, gyógypedagógiai-pedagógiai vizsgálat előzi meg. A nevelési tanácsadás keretében a pedagógiai szakszolgálat preventív jellegű tevékenységeket is végez: együttműködik a védőnői és gyermekorvosi hálózattal,

és arra törekszik, hogy a gyermek korai fejlődési időszakában teljes körű családi mentálhigiénés intervenció biztosítson. A nevelési tanácsadásban részt vevő szakemberek: fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus.

Logopédiai ellátás

A szakszolgálati logopédiai ellátás feladata a beszédindítás, a hang-, beszéd- és nyelvfelődési elmaradás, a beszédhibák és a nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, a diszlexia, a diszortográfia, a diszgráfia, a diszkalkulia kialakulásának megelőzése a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. Magyarországon minden harmadik és ötödik életévét betöltött gyermek beszéd- és nyelvi fejlettség szűrésen vesz részt. A logopédiai ellátás megszervezése részletes logopédiai diagnosztikai vizsgálat és logopédiai vizsgálati vélemény alapján történik. A feladatellátásban részt vevő szakember: logopédus (logopédia szakon, szakirányon végzett gyógypedagógus).

Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás feladata a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálata és ennek eredményeképpen iskolaválasztás ajánlása. A fentiek alapján a pályaválasztási tanácsadás célcsoportját elsősorban a különböző iskolatípusokba átlépő tanulók jelenthetik, azaz az általános iskolák és a középfokú intézmények utolsó évfolyamának diákjai. Noha valóban ez a populáció a leginkább érintett, a szakszolgálat a jól átgondolt, kellő időben meghozott döntés elősegítése érdekében szélesebb életkori sávban ajánlja fel pályaeorientációs szolgáltatásait. Az egy intézményen belüli működés lehetővé teszi a megyei szakértői bizottság szakembereivel való szoros együttműködést, így a fogyatékos, sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztásának hatékony megsegítését. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi tájékoztatással, kiadványokkal segíti az iskolai pályaeorientációs tevékenységet. A feladatellátásban részt vevő szakemberek: pszichológus, tanácsadó pedagógus.

Konduktív pedagógiai ellátás

A pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a konduktív pedagógiai ellátás az egyetlen olyan ellátási forma, amelyet kizárólag sajátos nevelési igényű, fogyatékos gyermek, tanuló vehet igénybe. A konduktív pedagógiai ellátás feladata a központi idegrendszeri sérült gyermekek, tanulók konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása. Az ellátás alapja a nemzetközi hírű Pető-módszer. A konduktív pedagógiai ellátás egyéni vagy csoportos foglalkozás keretében is biztosítható. A fejlesztési feladatok megvalósításában a szülő is közreműködhet. A feladatellátásban részt vevő szakember: konduktor.

Gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés is magyar specialitásnak tekinthető ebben a kikristályosodott jelenlegi formájában. Az ellátásnak általános, preventív és rehabilitációs céljai is vannak. Általános cél a testi és a lelki egészség megőrzése, az egészségügyi elváltozások korrigálása, a deformitások

prevenciója, a testi képességek fejlesztése, a mozgásigény kialakítása, a mozgásműveltség fejlesztése. A gyógytestnevelés prevenciók célja a kóros testi, fizikai és élettani elváltozások kialakulásának megakadályozása, a rehabilitációs cél pedig a kialakult elváltozások javítására törekvés, a minél teljesebb egészségi állapot visszaállítása a testnevelés, a sport és a gyógytestnevelés eszközeivel.

A gyógytestnevelés feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelésre utalja. Abban az esetben, ha a szükséges feltételek rendelkezésre állnak, a tanulók részére heti egy tanórai foglalkozás keretében úszás órát kell szervezni. A gyógytestnevelés az orvosi javaslat alapján 1-3, 4-8 vagy 9-16 fős csoportokban szervezhető meg. A feladatellátásban részt vevő szakember: gyógytestnevelő tanár.

Iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás

Az eddig ismertetett szakszolgálati feladatok elsődleges célcsoportja maga a gyermek, tanuló volt. A 2013-ban új szakszolgálati feladatként megjelenő iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás azonban elsősorban a szakemberekre, a pszichológusokra fókuszál. Az ellátási forma a szakszolgálatokban elsődlegesen koordinációt jelent. A szakszolgálatban alkalmazott koordinátor feladata a nevelési-oktatási intézményekben dolgozó pszichológusok munkájának összefogása és segítése. Az ellátás keretében koordinálja az óvodai, iskolai szűréseket, együttműködik a pszichológiai tárgyú mérésekben és az eredmények kommunikációjában. Egyéni tanácsadást és konzultációs lehetőséget biztosít a hozzá forduló pszichológusok, pedagógusok, szülők számára. A feladatellátásban részt vevő szakember: pszichológus.

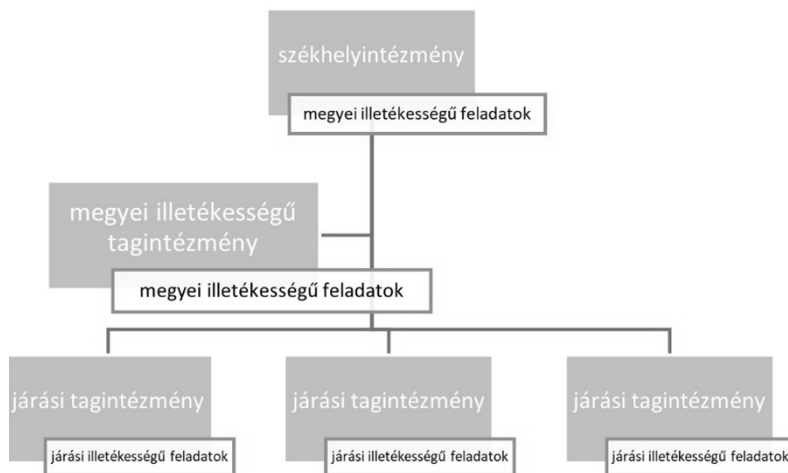
Kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása

Szintén új szakszolgálati feladatként jelent meg 2013-ban a Rendeletben a tehetséggondozás. Az ellátás keretében az intézmény korai tehetségfelismerést, tehetségazonosítást végez, és javaslatot tesz a tehetségprogramba történő bekapcsolódásra. A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának feladata az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátáshoz hasonlóan elsősorban koordinációs tevékenységként jelenik meg a szakszolgálatokban. A tehetséggondozó koordinátor kapcsolatot tart a tehetségfejlesztő műhelyek vezetőivel, tehetséggondozásban részt vevő pedagógusokkal, intézményekkel, önismereti csoportokat, fórumokat szervez, szükség esetén tanácsadást, támogatást nyújt a szülőknek. A szakszolgálat kiemelt figyelmet fordít az ún. kettős különlegességgel rendelkező gyermekekre, akiknél a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, vagy sajátos nevelési igény mellett azonosítottak kiemelt tehetséget. A feladatellátásban részt vevő szakemberek: pszichológus, pedagógus, tehetségfejlesztő szakirányú végzettséggel.

A megyei szerveződés jellemzői

Az átalakítás gyökeres változást hozott a szakszolgálati ellátórendszer működtetésében. Míg előzőleg az egyes feladattípusokra hoztak létre különböző intézményeket (pl. nevelési tanácsadó, logopédiai intézet, pályaválasztási tanácsadó stb.), addig az átszervezés során megyénként egy

intézmény jött létre, amely valamennyi jogszabály által meghatározott feladatot köteles ellátni (Mile, 2019). A megyei szerveződési intézmények – ahogy ez az 1. ábrán is látható - járási és helyenként megyei illetékességű tagintézményekből állnak.

1. ábra. A pedagógiai szakszolgálati intézmények szervezete (saját szerkesztés).

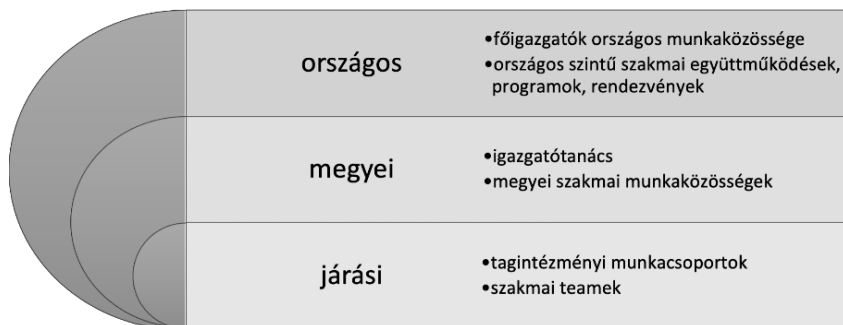
A pedagógiai szakszolgálati intézmények székhelyintézményei a megyeszékhelyeken és a fővárosban működnek. A székhelyintézményben történik a szakszolgálat szakmai irányítása és a működés koordinálása, valamint itt található az intézmény képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezető, a főigazgató munkahelye. A székhelyintézményben is szerveződik szakszolgálati ellátás: itt működik a megyei illetékességű szakértői bizottság, valamint általában a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, szintén megyei illetékességgel.

A járási tagintézmények (járásonként legalább egy) a fenti, megyei szintű feladatokon kívül valamennyi szakszolgálati feladatot kötelesek ellátni, az adott járásra kiterjedő működési körzettel. Jelenleg a 20 megyei (fővárosi) szakszolgálat több mint 300 feladatellátási helyén folyik a szakszolgálati munka (székhelyintézmények, tagintézmények és telephelyek együtt), valamint a szakszolgálati pedagógusok külső helyszíneken (bölcsődék, óvodák, iskolák) is ellátnak feladatokat. Így a pedagógiai szakszolgálati feladatellátás országosan – legalábbis, de iure - lefedetté vált, de facto még nem teljesen.

Az azonos, vagy nagyon hasonló szervezeti struktúrában működő megyei intézmények átláthatóságot és átjárhatóságot biztosítanak. Egyértelművé vált, hogy a feladatellátási kötelezettség hol jelentkezik. Amennyiben valamelyik területen ellátási hiányosság lép fel, a megyei szerveződés rugalmassága lehetővé teszi, hogy a szomszédos tagintézmények humán erőforrás tekintetében kiegészítsék egymást. Az átszervezést megelőző időszak konkurenciaharcait egyre inkább a kooperáció váltja fel.

2013-ban az együttműködési mechanizmusok kiépítésével párhuzamosan egy intenzív horizontális tanulás is megkezdődött a tagintézmények, pedagógusok között. Megismerték egymás jó gyakorlatait, majd egységesítették a szakmai elvárásokat, eljárásrendeket, egységes szakmai minőségre törekedve. Horizontális és vertikális irányban is elindult a hálózati munka (2. ábra). A járási szintű szakmai együttműködés tagintézményi munkacsoportok és egyes

feladatokra létrehozott szakmai teamek keretében valósul meg. A megyei szintű koordinációt, szakmai egységességet az intézmény vezetőtestülete, az igazgatótanács, valamint a megyénként és szakszolgálati feladatonként létrehozott szakmai munkaközösségek biztosítják. Az országos hálózati munkát, szakmai egységességet a megyei főigazgatókból álló munkaközösség hivatott szolgálni.

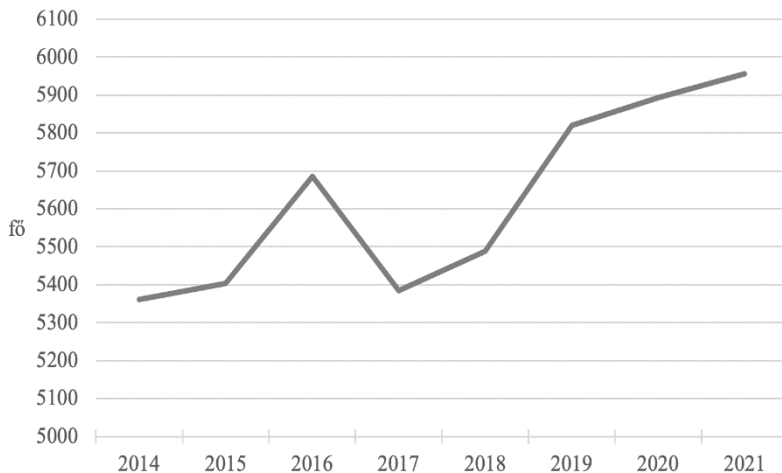

2. ábra. Hálózatosodás és horizontális tanulás a pedagógiai szakszolgálati intézményekben (saját szerkesztés).

Összegezve elmondhatjuk, hogy a 2013 előtti mozaikszerű ellátásból szervezetenként és szakmailag is komplex, holisztikus szemléletű intézménytípus jött létre, amelyben az ellátási területek fogaskerékszerűen illeszkednek egymáshoz.

Szakemberbázis, ellátotti létszámok

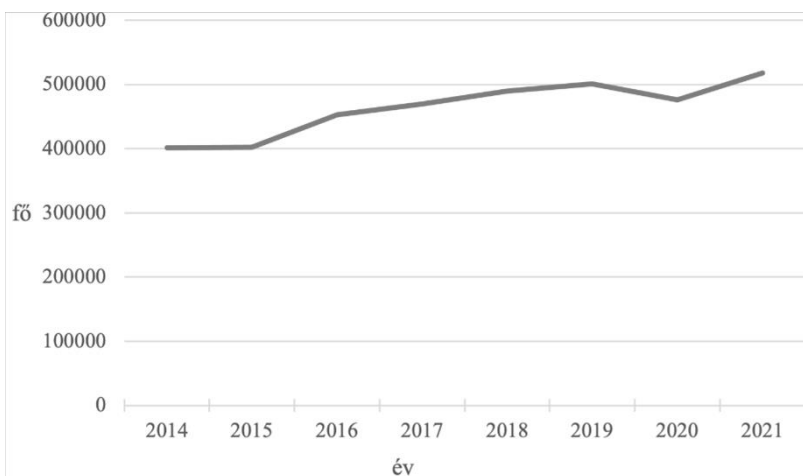
A pedagógiai szakszolgálati intézmények humán erőforrását egy széles képzettségi kínálattal rendelkező szakemberbázis jelenti. A pedagógus munkakörben foglalkoztatottak között megjelennek a gyógypedagógusok, logopédusok, fejlesztő pedagógusok, konduktorok, pszichológusok, tanácsadó pedagógusok, tehetségfejlesztő pedagógusok, gyógytestnevelő tanárok. A szakszolgálatokban dolgozó szakembereknek pedagógus, illetve pszichológus szakvizsgával is rendelkezniük kell. A Rendelet megyénként és szakszolgálati feladatonként meghatározta a feladatokhoz rendelt minimális szakemberlétszámot is, ezzel előrelépés történt a megelőző évek átláthatatlan gyakorlatahoz képest, mivel státuszbővítést jelentett. Ezzel megteremtődött a lehetőség a szakemberek alkalmazására, a státuszok feltöltésére, ami egy hosszan tartó folyamat, és megyénként különböző ütemben zajlik. Az egyértelműen látszik, hogy a szakszolgálati szakemberek száma 2014 óta folyamatosan növekszik, de még nem érte el az optimális szintet.

3. ábra. Pedagógus munkakörben foglalkoztatottak létszámadatai a pedagógiai szakszolgálati intézményekben (fő) (2014-2021) (KIR STAT, 2021)

A nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak egy része közvetlenül kapcsolódik be a szakszolgálati munkába (pl. szakorvos, gyógytornász, pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztens), míg mások a szakmai tevékenység adminisztratív, infrastrukturális háttérét biztosítják (pl. ügyintéző, műszaki dolgozó). A Rendelet a nevelő-oktató munkát segítő munkakörökre is meghatározó minimális létszámadatokat meggyénként.

A pedagógiai ellátórendszer megújulásával, kiterjesztésével az ellátotti létszámok is növekedni kezdtek. Mivel a pedagógiai szakszolgálatok átalakítása 2013-ban (tanév közben) történt meg, az ellátotti szám vonatkozásában a 2014 októberi adatok mutatják először a validált ellátási adatokat.

4. ábra. Pedagógiai szakszolgálati intézmények ellátotti létszámadatai (fő) (2014-2021) (KIR STAT, 2021).

A 4. ábrán látható, hogy az ellátórendszer átalakítása óta eltelt években az ellátotti létszámok országos szinten megközelítőleg 400 ezer és 500 ezer fő között mozogtak. A kiépülő, megújuló szolgáltatásoknak köszönhetően a 2014. évi statisztikai adatközlés óta folyamatos növekedést

láthatunk, azonban 2020-ban látszólagos csökkenés tapasztalható a létszámadatakban. Bizonyos szakértői vizsgálatok ugyanis a hatósági eljárások részévé váltak, így ezeket már nem a köznevelési, hanem a hatósági statisztikák jelzik. Az egyes megyei intézmények ellátotti adatai között - működési körzetük méretétől, népességi adataitól függően – jelentős különbségek tapasztalhatók.

Szakmai innovációk, szolgáltatásfejlesztések

Az átalakuló szakszolgálatok fejlesztését szolgálta 2012 és 2015 között a TÁMOP³ 3.4.2.B kiemelt projekt. A megvalósításra fordítható összeg 2,3 milliárd forint volt. A kiemelt projekt keretében a részletes helyzetfeltárást (Bacsó, Hodossy, Mile, Papp, Perlusz és Torda, 2013) követően alapprotokoll és szakmai protokollok készültek valamennyi szakszolgálati feladatra. Elkezdődött a jó gyakorlatok gyűjtése (Bacsó és mtsai, 2015) és ellenőrzési és értékelési rendszer került kidolgozásra. A pedagógiai szakszolgálati munka eszköztárának bővítése keretében diagnosztikai eszközök standardizálása és fejlesztő és terápiás eszközök fejlesztése valósult meg. A kiemelt projekt feladata volt az egységes elektronikus nyilvántartási rendszer kidolgozása is.

Az átalakítás több szakmai kihívást is hordozott, például a gyógytestnevelés vagy a korai fejlesztés intézményi és szakmai, valamint a logopédiai jellegű tevékenységek szakmai kompetenciáinak elhatárolását és tisztázását. Ezen kérdésekkel kapcsolatban több munkacsoport is tevékenykedett a 2014-2017 közti időszakban szakmai és kormányzati szereplők részvételével.

A következő uniós fejlesztési időszakban (Széchenyi 2020) is számos projekt irányult (de már nem kizárólagosan címezve, hanem megosztva a gyógypedagógiai tevékenységekkel) a pedagógiai szakszolgálati intézményekre vagy tevékenységekre:

- EFOP⁴-3.1.6: „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése.” A projekt a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelés-oktatása, szakszolgálati feladatellátás és utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori tevékenység támogatására irányult.
- EFOP-4.1.6: „A köznevelés támogató szerepének erősítése.” A projekt a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelés-oktatása és a szakszolgálati feladatellátás intézményeinek infrastruktúrafejlesztésére irányult.
- EFOP-3.2.5: „Pályaorientáció, kiemelten az MTMI készségek és kompetenciák fejlesztése a köznevelés rendszerében.”
- EFOP-3.2.13: „Az alap- és középfokú iskolák pályaorientációs tevékenységét, kiemelten az MTMI készségeket és kompetenciákat támogató pályaorientációs szakmai módszertan átfogó megalapozása és fejlesztése”
- EFOP-1.9.5: „A koragyermekkori intervenció ágazatközi fejlesztése.”

A projektek keretében összességében diagnosztikai és fejlesztő eszközök beszerzése, IT-fejlesztés, módszertani anyagok kidolgozása, képzések támogatása, szülősegítő és érzékenyítő programok, valamint infrastrukturális fejlesztések valósultak meg a pedagógiai szakszolgálati intézményekben (Mile & Kiss, 2021).

³ Társadalmi Megújulás Operatív Program

⁴ Emberi Erőforrás Operatív Program

ÖSSZEGRZÉS

A hazai pedagógiai szakszolgálati ellátórendszer jelentős változáson ment keresztül az elmúlt évtizedben. Az átszervezésnek, megújulásnak köszönhetően egységes, tiszta profilú intézmények jöttek létre, amelyek - ha megfelelő létszámú szakemberbázissal rendelkeznek - teljes területi lefedettséget tudnak biztosítani valamennyi szakszolgálati feladat vonatkozásában. Az érintett gyermekekre, tanulókra vonatkozóan ez azt jelenti, hogy minden gyermek a lakóhelyéhez közel kaphatja meg az igényeinek megfelelő pedagógiai többletszolgáltatásokat, szakszolgálati feladattípustól függetlenül.

Mint látható, a pedagógiai szakszolgálati intézményrendszer egy folyamatosan és dinamikusan változó rendszer, mely a szülők, pedagógusok, köznevelési és szakképzési intézmények munkáját segíti. Reagál, reagálnia kell a változásokra és átalakulásokra. 2013 óta független, önálló struktúrában tevékenykedik, de ez nem jelenti azt, hogy egyfajta zárványként működik, egész létezése intenzív kommunikációt és együttműködést igényel a nevelési-oktatási, szakképzési és a többi pedagógiai szakszolgálati intézmény, továbbá a szülők közt. A gyermek, tanuló ügye közös ügy, a kompetenciahatárok ugyan meghúzhatóak, de a gyermek, tanuló mindenek feletti érdeke megköveteli az aktív kooperációt.

IRODALOMJEGYZÉK

- Bacsa J., Balog E., Debreczeni-Beretz L., Gurdonné Kovács H., Gyöngyösi J., Hegedűs I., Karasz H. & Vámos B. (2015). *Jó gyakorlatok a pedagógiai szakszolgálati ellátásban*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.
- Bacsó Á., Hodossy A., Mile A., Papp G., Perlusz A. & Torda Á. (2013). *Helyzetelemzés készítése a pedagógiai szakszolgálati intézményrendszer működése, működési feltételeinek feltárására, továbbá javaslatok megfogalmazása a pedagógiai szakszolgálati ellátórendszer optimális működési gyakorlatának kialakításához*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.
- Czeizel B. (2009). A koragyermekkori intervenció múltja, jelene és remélt jövője. *Gyógypedagógiai Szemle*, 37(2-3), 153–160.
- Hári M. (1997). *A konduktív pedagógia története*. Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete, Budapest.
- Havadi-Nagy Marian (2017). Kis magyar logopédiatörténet – fókuszban a XIX-XX. század. *V. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia*. International Research Institut, Komarno. 2017. 01. 15–16. Sturovo.
- Hídvégi P. & Müller A. (2015). *Gyógytestnevelés*. EKF Líceum Kiadó, Eger.
- Horányi A. & Hoffmann G. (1999). *Pszichológiai és pedagógiai szolgálat a Nevelési Tanácsadóban*. Okker Kiadó, Budapest.
- Horváthné Kállay Zs. (2018). A konduktív nevelés cél- és hatásrendszere, vagyis az ortofunkció kialakításának folyamata. *Különleges Bánásmód*, 4(3), 73–92. <https://doi.org/10.18458/KB.2018.3.73>
- Meszéna T.-né & Várnai R.-né (2005). A korai fejlesztés története és tapasztalatai Baranyában. *Gyógypedagógiai Szemle*, 33(1), 36–43.
- Mosányi E. (2017). Pedagógiai szakszolgálatok: régi hagyományok megújuló köntösben. In Gebauer F. (szerk.). *Változások-választások. 50 éves a Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó*. (pp. 59–62.). Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye, Budapest.

- Mile A. (2019). Tanulásvizsgálat és tanulásvégzés - támogató rendszerek. In Mesterházi Zs. & Szekeres Á. (szerk.): *A nevelésben tanuló gyermekek iskolai nevelése. Egyetemi tankönyv a Gyógypedagógia szak Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány számára.* (pp. 194–203). Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
- Mile A. & Kiss L. (2021). Pedagogical Assistance Service System in Hungary. *Humán Innovációs Szemle*, 12(1), 66–77.
- Szatmári L. P. (2017). Az intézmény története a dokumentumok tükrében. In Gebauer F. (szerk.). *Változások-változtatások. 50 éves a Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó.* (pp. 9–34.). Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye, Budapest.
- Törzsök K. (2006). Szakszolgálatok és szakmai szolgáltatások a többcéltű kistérségi társulásokban. *Új Pedagógiai Szemle*, 56(5), 46–52.
- Vassné Kovács E. & Fehérmé Kovács Zs. (2003). A logopédia jövője. *Gyógypedagógiai Szemle*, 34(1), 28–37.

Jogszabályok

1868. évi XXXVIII. törvénycikk a népiskolai közoktatás tárgyában <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=86800038.TV&targetdate=&printTitle=1868.+%C3%A9vi+XXXVIII.+%C3%B6rv%C3%A9nycikk&referer=1000ev> Letöltve: 2021.11.01.
- A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 52.229.-1932 VII. számú rendelete, a kisegítő iskolai növendékeknek az elemi iskolából való áttelepítése tárgyában. https://adt.arcanum.com/hu/view/Hivatalos_Kozlony_1932/?pg=220&layout=s Letöltve: 2021. 11.10.
- 111/1975. (M.K.7.) OM számú miniszteri utasítás az értelmi fogyatékos tankötelezettek beiskolázásáról, áthelyezéséről.
1985. évi I. törvény az oktatásról <http://jogiportal.hu/index.php?id=linibq1d8t60zopmx&state=19910723&menu=view> Letöltve: 2021.11.11.
- 6/1986. (VI. 26.) MM rendelet a tankötelezettségről. <http://www.jogiportal.hu/index.php?id=tonopj3vx04frbs7v&state=19940901&menu=view> Letöltve: 2021.11.25.
- 20/1987. (IX. 8.) MM rendelet a nevelési tanácsadókról
- 15/1988. (VIII. 1.) MM. sz. rendelet a testi, az érzékszervi, az értelmi és a beszéd-fogyatékos gyermekek óvodai nevelésével, valamint iskolai nevelésével, oktatásával kapcsolatos eljárásokról.
1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról. <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300079.TV> Letöltve: 2021.11.25.
- 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400014.MKM&txreferer=A0900028.OKM> Letöltve: 2021.11.26.
- 5/2005 (I. 19.) Korm.rendelet a többcéltű kistérségi társulások által ellátott egyes közszolgáltatások normatív működési támogatásáról. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2005&szam=7> Letöltve: 2021.11.26.
- 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról. https://www.pszichoerdek.hu/Jogszab%a3%a1lyok/OM/4_2010_OKM_rendelet.pdf Letöltve: 2021.11.26.
2011. évi CXCV. törvény nemzeti köznevelésről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv> Letöltve: 2011.11.27.
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300015.emm> Letöltve: 2011.11.27.

Challenges and compliances in the system of pedagogical assistance services

ABSTRACT

In 2013, the system of pedagogical assistance services went through significant changes in Hungary. Additionally, to increasing the state's role, the policy goals of the system's transformation included making the care system more efficient, creating conditions for equal access, eliminating regional disparities, and ensuring the necessary conditions for a qualitative renewal of professional service work, as well as supporting uniform professional quality.

The previous multi-service organisations with different types of institutions and undetermined remit had been replaced by a complex, clearly defined care system with county/capital-oriented organisations. The current study aims to describe the process of transformation of organisation and professional development.

Keywords: pedagogical assistance services, organization, professional features, service development

**ELTE BÁRCZI GUSZTÁV GYÓGYPEDAGÓGIAI KAR
GYÓGYPEDAGÓGIAI TOVÁBBKÉPZŐ KÖZPONT**

Waldorf-osztálytanító

és

**Waldorf Extra Lesson fejlesztő szakpedagógus
Szakirányú továbbképzések**

A szakirányú továbbképzések újabb szakképzettséget adó oklevél megszerzését teszik lehetővé BA szintű (vagy azzal egyenértékű korábbi főiskolai) pedagógiai végzettséggel (tanító, gyógypedagógus vagy tanár) vagy egységes tanárképzésben szerzett MA szintű (korábbi egyetemi) végzettséggel rendelkező szakemberek részére.

A képzési idő félévekben:

Waldorf-osztálytanító szakirányú továbbképzés: 4 félév

**Waldorf Extra Lesson fejlesztő szakpedagógus szakirányú továbbképzés:
4 félév**

Tervezett indulás: 2022/23-as tanév őszi félév

Jelentkezési határidő: 2022. június 20.

Önköltség: 220 000 Ft/fő/félév

További információk: https://barczi.elte.hu/szakiranyu_tovabbkepzesek

Érdeklődni a tovabbkepzo@barczi.elte.hu e-mail címen lehet.